

03 MEGOSZTOTT KÜLDETÉS

Füzet sorozat
a kalazanciusi identitásról
www.piarista.hu

COEDUPIA 3.0 SCOLOPI

Füzetsorozat a kalazanciusi identitásról

TARTALOM 03

- 3 KALAZANCIUS KAPCSOLATA A VILÁGIAKKAL
- 4 A VILÁGIÁK FOKOZATOS BEKAPCSOLÓDÁSA A PIARISTA KARIZMÁBA
- 6 A NEVELÉSI TERVBE BEÉPÍTENDŐ JAVASLATOK
TAPASZTALATOK, MELYEK RÉVÉN A NEVELŐK KÖZELEBB
KERÜLHETNEK A PIARISTA KARIZMÁHOZ
- 7 REFLEXIÓ ÉS CSOPORTOS MEGOSZTÁS

Belső
használatra

Megjelent 2022-ben
Piarista Rend Magyar Tartománya
www.piarista.hu

SCOLOPI

coeduPia 3.0

MEGOSZTOTT KÜLDETÉS

Irányultság, melynek révén nyílt, közös felelősségvállalás jöhet létre azokkal a világiakkal, akikkel együtt dolgozunk. Egy „piarista világi kör” kialakítása, mellyel osztozunk a kalazanciusi karizmában és küldetésben, és amely által intézményeinkhez kapcsolódó keresztény közösségek jönnek létre.

KALAZANCIUS KAPCSOLATA A VILÁGIAKKAL

A Kegyes Iskolák megszilárdítása és fennmaradása érdekében Kalazancius sok-sok tanárral vette körbe magát: szerződöttetett és önkéntes tanárokkal. Hamar meggyőződött arról, hogy a tanárok motivációját leginkább azzal tarthatja fenn, ha egyesíti a csoportot, életközösségi struktúrát alakítva ki a számára.

Az iskolák elindítása után, 1602-ben Kalazancius a Colonna palotát hátrahagyva átköltözött munkatársaihoz. Köztudott, hogy 1604-ben már létezett egy 18 fős (7 papból és 11 világitól álló) közösség, melynek tagjai egy helyen laktak, és rendelkeztek némi közösségi élettel: közösen étkeztek, osztoztak a javakon, és ugyanazt a feladatot látták el. Életmódjuk nagyon hasonlított a szerzetesrendekéhez, kivéve, hogy nem kötötte őket fogadalom. A csoport tagjai közül tizenkettő fizetett munkatárs volt. Néhány év elteltével csak Kalazanci Szent József és Gaspar Dragonetti maradt meg a csoportból. 1601 és 1612 között Kalazanciusnak 73 munkatársa volt: közülük nyolcan meghaltak, öten elhagyták az intézményt, és csak egy öltözött be Kalazanciussal együtt 1617-ben.

A gyakorlatban elég nehéz volt elérni, hogy a világi tanárok hűségesek maradjanak, főleg, ha még a Páli Kongregáció szabályzata által előírt kötelezettségeket is be kellett tartaniuk. Az Isten Anyjáról nevezett kongregációval való rövid ideig tartó egyesülés után a Gondviselés arra indította Kalazanciusot, hogy alapítsa meg az első olyan katolikus szerzetesrendet, amely a népnevelésnek szenteli magát.

Az alapító megtartotta a kapcsolatot néhány világi tanárral, például Bonaventura Serafellinivel, a nagy tekintélyű kalligráfussal, aki még egyedülállóként kezdett a Kegyes Iskoláknak dolgozni, később azonban megházasodott, és olyan szerződéssel folytatta munkáját, mely biztosította számára, hogy az iskolákban maradhasson. Francisco Selvagi szépírást tanított, azonban megözvegyült, majd haláláig a szerzetesi házban lakhatott. A Kegyes Iskolák történetében több világinak is kiemelkedő szerep jutott, különösen az alapítás éveiben.

Érdekes megfigyelni, hogyan viszonyult Kalazancius a világiakhoz (a szülőkhöz és a munkatársakhoz), ami számos leveléből kitűnik.

Az a kívánsága, hogy szerzetesei mindig becsüljék meg a világiakat, és legyenek velük udvariasak: „Korábban egyik másik világi arra panaszkodott, hogy Atyaságod nem túl szívélyes velük. Úgy tűnt nekik, hogy nem nézi jó szemmel [iskolai] jelenlétüket. Változtasson a viselkedésén, becsülje meg a világiakat, és legyen velük a lehető legudvariasabb” (101. levél). A saját érdekeinél is fontosabb számára a világiak java: „Lehetséges, hogy [Ventura úr] abban reménykedik, hogy olyan helyet talál, ahol majd többet fizetnek neki, mint mi. Ha így áll a dolog, én a helyében azt választanám, ami neki a legjobb” (60. levél).

„Az egyházzól alkotott új felfogás révén, mely szerint az egyház Isten népe, minden területen elkezdtek megjelenni a világiak.”

Kalazanciusnak elegendő szerzetes hiányában gyakran kell világi tanárokat szerződtetnie, főleg helyettesítés céljából és bizonyos tantárgyak esetében. A világiak még új iskolák elindításában is segítik őt: „Hogy iskolát nyithasson [Palermóban], világiak segítségére lesz szüksége [...], de legyenek kiváló tehetségűek” (2186. levél).

Nagyon emberséges természete miatt fontos neki, hogy munkatársai tisztességes fizetést kapjanak: „Afelől is írjon, hogy van Gioseppe tanár úr, mivel foglalatostkodik, keres-e annyit, hogy el tudja tartani a családját...” (1257. levél).

A VILÁGIAK FOKOZATOS BEKAPCSOLÓDÁSA A PIARISTA KARIZMÁBA

Szerzetesrendként való jóváhagyását követően (1617) a Kegyes Iskolákban elsősorban szerzetesek, azon belül is különösen papok dolgoztak. Világi munkatársak csak időnként voltak jelen egészen a 20. század második feléig, a II. vatikáni zsinatig.

A hivatások számának jelentős csökkenése miatt a rend kénytelen volt felvenni nem szerzetes munkatársakat is. Sőt, az egyházzól alkotott új felfogás révén, mely szerint az egyház Isten népe, minden területen elkezdtek megjelenni a világiak, különösen is az oktatásban.

A különleges egyetemes káptalan (1967–1969) jóváhagyott egy rendeletet a „világiakkal való kapcsolatunk” témájában, mely a diákok szüleivel, az öregdiákokkal, a tanárokkal, az alkalmazottakkal, sőt a szerzetesek szüleivel való kapcsolatot igyekszik szabályozni. A világi tanárok tekintetében a dokumentum elismeri, hogy az iskolai szolgálat során a szerzetesekével egyenlő és igazságos bánásmódot érdemelnek, továbbá joguk van megfelelő felkészítésben részesülni, hogy jó munkatársak lehessenek az iskolákban.¹ Az igazság az, hogy a zsinatot követő első egyetemes káptalan még nem lépett túl azon a szemléleten, hogy a világiak a szerzetesek hasznos munkatársai, akikre szükség van, de a szerzetesek azok, akik valóban rendelkeznek a piarista karizmával.

Tíz évvel később, az 1979-es egyetemes káptalanon az Az evangéliumból nevelésért című dokumentumban a rend keresztény nevelői közösségek megalakítását tűzi ki célul, és hangsúlyt fektet a világiak tevékeny és felelős iskolai jelenlétére: „Igent mondunk az iskolára, de úgy, mint keresztény nevelői közösségre, amelyben együtt vannak jelen a szerzetesek, világi tanárok, diákok, szülők és az iskola nem tanító személyzete. Ahhoz, hogy ezek a nevelői közösségek elevenek és termékenyek lehessenek, az összes tag autentikus részvételére és közös felelősségvállalásra van szükség.”²

Ugyanezen a vonalon Ángel Ruiz generális atya 1983-ban a kalazanciusi egyházi közösségek témájában egy bátor és jövőbemutató reflexiót hozott nyilvánosságra. Amennyiben a Kegyes Iskoláknak mint egyházi intézménynek az evangelizálás a küldetése, egy valódi evangelizációs közösségre lenne szükség az iskola falain belül, mely aláveti magát a küldetésnek, és melyben mind a nevelési, mind a pasztorális folyamatok összeérnek. Ángel atya a nagy válság idején megújulásra hívja a rendet, melynek elengedhetetlen része a világiak jelenléte.

A levél a piarista karizma megújítására szólított fel minden iskolát: meghívta őket, hogy hozzanak létre hiteles keresztény közösségeket, melyek a keresztény élet csírái lesznek a teljes nevelői közösség számára.

¹ *Declaraciones y decretos del capítulo general especial* [A különleges egyetemes káptalan nyilatkozatai és határozatai] (1970): Casa Pompiliana, Madrid, 1000–1004.

² PIARISTA REND GENERÁLISI KONGREGÁCIÓJA (1980): *Los escolapios se interrogan* [A piaristák önreflexiója], Ediciones Calasancias, Salamanca, 236.

A levélben ünnepélyesen kijelenti, hogy „A piarista karizma nem a piaristáké. Nem a rend tulajdona, hanem Isten népéé. Isten népében lesznek és vannak a piarista szerzeteseken túl is olyan személyek, mindkét nemben és minden korosztályt képviselve, akik rendelkeznek a fiatalok evangelizálására irányuló hivatás karizmájával. Ha pedig ez így van, akkor ezek a személyek részesednek a kalazanciusi karizmában.”³

Az 1985-ös egyetemes káptalan a *Világiak a Kegyes Iskolákban* című megfontolt hangvételű dokumentumban kifejtette, hogy Ángel Ruiz atya levele már megjelölte az irányt. Később a generálsi kongregáció kiadta a *Kegyes Iskolák Testvériségéről* szóló határozatát, mely egyben egy másik egyetemes káptalan és a nagyobb előjárók częstochowai tanácsának (1987. július) gyűmölcsse. A dokumentumban a generális atya rámutatott, hogy a világiak jelentik az egyház és a Kegyes Iskolák jövőjének zálogát.

Az egyház 1987-ben színódust szervezett a világiak szerepéről, mely aztán II. János Pál *Christifideles laici* kezdetű apostoli buzdításában kristályosodott ki, melyet a világiak egyházon belüli és a világban betöltendő szerepéről írt a pápa. A piarista rend az egyház és a Kegyes Iskolák életének oly meghatározó pillanatában a világi hívőkre tette le voksát. Kilenc évvel később pedig a *Vita consecrata* kijelenti: „Gyakran az új helyzetek hatására nem kevés intézmény jutott arra a meggyőződésre, hogy megoszthatja karizmáját a világi Krisztus-hívőkkel.”⁴

Persze a piarista rend már korábban is eljutott arra a meggyőződésre, hogy a piarista karizmában a világi hívők is osztozhatnak. Ezt bizonyította az is, hogy a világiak és a szerzetesek között megvalósuló megosztott küldetés gazdagító tapasztalatai már igen korán megmutatkoztak nemcsak a nevelői és pasztorális tevékenység területein, hanem a közös imádságban és az együtt gondolkodásban. Lassanként különféle csoportok és közösségek is megjelentek a színen a világos szándékkal, hogy elmélyüljenek Kalazancius és karizmája ismeretében. A piarista karizma megújításának útján együtt járnak a szerzetesek és a világiak, osztozva annak életében és küldetésében.

A felhalmozott tapasztalatok fényében és széleskörű konzultációt követően a 44. egyetemes káptalan (1997) jóváhagyta a *Világiak a Kegyes Iskolákban* című dokumentumot, mely a rend életében részt vevő világiak intézményes projektjének referenciakerete és alapja.

A dokumentum a rend világiakkal való kapcsolatának négy formáját sorolja föl, megpróbálva egyszerre

elmagyarázni a különféle lehetséges helyzeteket. Így amellett, hogy segít megérteni a világiak renddel való kapcsolatában megmutatkozó nagy gazdagságot, felállít négy tengelyt, hogy azok köré rendeződjene a rend javaslatai mindazok számára, akik világi hivatásukból kiindulva elhivatottságot éreznek a rend karizmájában való osztozásra vagy a renddel való összehangolt együttműködésre. Önmagukban független, bár egymást kiegészítő kapcsolódási formákról (módozatokról) van szó. Mindegyik árnyalatok és lehetőségek sokaságának ad teret, szinte annyinak, ahány kapcsolódó személy van. Ismertetjük a négy kapcsolódási formát:

- Együttműködés a piarista tevékenységgel: mindazoknak kínáljuk, akik munkájukkal bekapcsolódnak a piarista projektekbe vagy intézményekbe.
- Megosztott küldetés: azok számára kínáljuk, akik személyesen és a közös felelősségvállalás alapján elkötelezettnek érzik magukat a Kegyes Iskolák egyházi küldetésében, és tagjai a már meglévő csapatoknak.
- Karizmatikus integráció: azoknak kínáljuk, akik a piarista karizmat eggyemással társulva kívánják megélni.
- Jogi integráció: azoknak a személyeknek és csoportoknak kínáljuk, akik valamely testvériséghez tartozásuk alapján jogi kapcsolatba kívánnak lépni a renddel.

A 46. egyetemes káptalan (2009) arra hívta a rendet, hogy ösztönözze a piarista élet és küldetés megerősítésének folyamatát. A piarista küldetés nagysága és sürgető volta, valamint a piarista rendnek a világiak felé történő megnyitása arra ösztönözte a rendet, hogy a Kegyes Iskolákhoz való kapcsolódásra való meghívás különböző formáit prioritásként kezelje. Különösen ki kell emelnünk a hivatásra irányuló meghívást, a piarista szerzetesi életen túl a következők vonatkozásában:

- » piarista testvériség (karizmatikus integráció),
- » megosztott küldetés csoportjai,
- » piarista szolgálatok.

A meghívás szempontjából az egyik legfontosabb dolog a pasztorális folyamatok ösztönzése, hogy a meghívott személyek az egyházhoz és a Kegyes Iskolákhoz kapcsolódhassanak, elsősorban a Kalazancius Mozgalmon keresztül.

A gondolkodás és tapasztalatszerzés termékeny éveinek végső eredményeként a 47. egyetemes káptalan

³ Á. RUIZ ISLA (1983): *Comunidades Eclesiales Calasancias* [Piarista egyházi közösségek], Ediciones Calasancias, Salamanca,

⁴ II. JÁNOS PÁL PÁPA: *Vita consecrata színódus utáni buzdítás* (1996. március 25.), 54.

(2015) jóváhagyta „A részvétel a Kegyes Iskolákban” című direktóriumot, melynek bevezetése összefoglalja a sok évnyi munka gyümölcseit: új piarista testvériségek születtek, egyre inkább körvonalazódtak a világiakra bízott piarista szolgálatok – a keresztény nevelés szolgálata, pasztorális szolgálat, a társadalom megújítására irányuló szolgálat. Kirajzolódtak a megosztott küldetés különféle megvalósulási formái, letisztult a „világi piarista” hivatás, folytatódott a megosztott közösségi életről való tapasztalatszerzés a szerzetesek és a piarista testvériségek tagjai között, még jobban tudatosult bennünk, hogy a Kegyes Iskolákat mindannyian közösen építjük, és hogy ezen az úton szükség van arra, hogy a szerzetesi és a világi hivatást intenzíven éljük meg, ki-ki a maga sajátossága szerint, hogy így a közösség valóban gazdagodjon.⁵

A Kegyes Iskolákról alkotott új kép megszilárdításának egyik módja a „piarista testvériség” (Reg. 228.), a „piarista keresztény közösség” (Reg. 103.) és a „piarista jelenlét” (Reg. 12.) fogalmának beillesztése a Regulába.

A NEVELÉSI TERVBE BEÉPÍTENDŐ JAVASLATOK

A részvételtől szóló direktórium (2015)⁶ értékes javaslatokkal szolgál a piarista karizmához való kapcsolódás négyféle formájának ösztönzésére, de hely hiányában e javaslatokat nem tudjuk e cikkben kifejteni.

Szeretnénk azonban kiemelni, hogy egy piarista jelenlét karizmatikus fenntarthatósága szempontjából elengedhetetlen, hogy felvegyük e dimenziót a nevelési tervbe, melyet a tartományi vezetőségnek és a testvériségi tanácsnak kell kísérnie és ösztönöznie.

TAPASZTALATOK, MELYEK RÉVÉN A NEVELŐK KÖZELEBB KERÜLHETNEK A PIARISTA KARIZMÁHOZ

1. Kalazancius személyének, lelkeségének és pedagógiájának megismerése.
2. A Kegyes Iskolákhoz különféle formák szerint kapcsolódó világiak közvetlen megismerése.
3. A már létező különféle kapcsolódási lehetőségek ismerete: piarista keresztény közösség, jelenléti csapatok, szerzetesek és világiak életközösségei, misszionáriusi kiküldetés és az Itaka piarista hálózat (Red Itaka Escolapios).
4. Nevelői kapcsolat a diákokkal, különösképpen a legszegényebbekkel.
5. A személyes kibontakozás lehetősége egy piarista intézményen belül.
6. A piarista szerzetesek közelsége és példája.
7. Befogadás és bizalom a Kegyes Iskolák részéről.
8. Részvétel a piarista felkészítés folyamataiban (tanfolyamok, élmények...).
9. A küldetésben való osztozás (világiak és szerzetesek).
10. A piarista rend határozott kiállása a világi hívők bevonása mellett.
11. Részvétel már kisgyermekkortól kezdve a pasztorális folyamatokban, különösen a hivatáspasztorációban és a Kalazancius Mozgalomban.
12. Kapcsolat a szükségét szenvedő gyermekekkel, különösen is az olyan intézményekben, ahol világosan látszik, hogy a világiak és a szerzetesek közösen munkálkodnak.
13. Az iskolában működő piarista keresztény közösségben való részvétel.
14. Kapcsolat a piarista karizma megtapasztalásának más lehetőségeivel.

⁵ PIARISTA REND GENERÁLISI KONGREGÁCIÓJA (2015): *La Participación en las Escuelas Pías* [Részvétel a Kegyes Iskolákban. Direktórium], Ediciones Calasancias, Madrid/Roma. [Hamarosan magyarul is megjelenik.]

⁶ Ugyanott.

REFLEXIÓ ÉS CSOPORTOS MEGOSZTÁS

- *Oszd meg a csoporttal, hogy szerinted milyen volt Kalazancius kapcsolata a világi hívőkkel!*
- *Mit tesz az iskolád azért, hogy a világiak megismerjék és növekedhessenek a piarista karizmában? Hogyan értékeled?*
- *Mi a piarista keresztény közösség? Kikből áll? Hogyan lehetne megerősíteni ott, ahol te élsz és dolgozol?*
- *Mely élmények hatottak rád leginkább a piarista karizmával való azonosulás útján?*
- *Milyen formában kapcsolódsz a Kegyes Iskolákhoz? Melyik kapcsolódási formára érzel hívást?*
- *Hogyan állnak az általad ismert szerzetesek a világiak karizmába történő bevonásához?*
- *Hogyan állnak iskolai munkatársaid a Kegyes Iskolák azon igyekezetéhez, hogy a világiakat is bevonják a piarista karizmába?*